

6. seminář:

Vícekriteriální lineární programování, nelineární optimalizace s omezením ve tvaru rovnosti

Příklad 1: Uvažujte vícekriteriální lineární model

$$z_1 = 8x_1 + 6x_2 + 2x_3 \rightarrow \max$$

$$z_2 = 3x_1 + 4x_2 + 5x_3 \rightarrow \min$$

za omezení

$$4x_1 + 2x_2 + x_3 \leq 36$$

$$x_1 + 2x_2 - 2x_3 \leq 12$$

$$x_1, x_2, x_3 \geq 0$$

- Nalezněte simplexovou metodou dílčí optimální řešení
- Nalezněte simplexovou metodou kompromisní řešení při agregaci kritérií s váhami $v_1 = 0,5$ a $v_2 = 0,5$.
- Nalezněte simplexovou metodou optimální hodnotu prvního kritéria, nastavíme-li aspirační úroveň pro z_2 na hodnotu 10.

Příklad 2: Uvažujme nutriční problém sestavení denního jídelníčku pro 100 osob, přičemž k dispozici máme 9 druhů základních potravin. Složení potravin z hlediska důležitých výživových komponent a jejich ceny (vše přepočteno na 100g potraviny), viz tabulka:

	energ. [kJ]	bílk. [g]	Fe [mg]	vit. A [jed]	vit. C [mg]	chol [mg]	cena [Kč]
maso vepř.	1200	18,4	3,1	20	0	83	12
máslo	3000	0,6	0,2	2500	0	120	11,2
chleba	1160	7,2	0,8	0	0	1	1,5
brambory	300	1,6	0,6	40	10	0	1,2
jablka	240	0	0,5	60	2	0	1,5
eidam	1260	31,2	0,6	1100	0	71	10,6
kuře	650	20,2	1,5	0	0	57	6
jogurt	450	7	0,2	260	0	11	4,5
jahody	150	0	0,8	60	60	0	12

Nutriční odborníci stanovili, že denní dávka výživy pro dospělého by měla obsahovat minimálně 80 g bílkovin, 15mg železa, 6000 jednotek vitamínu A a 200 mg vitamínu C. Pro zajištění celodenního stravování pro 100 osob máme sestavit optimální skladbu jídelníčku při respektování doporučení nutričních expertů a současně s co nejvyšší energetickou hodnotou, co nejmenším obsahem cholesterolu a za co nejméně peněz, přitom máme k dispozici maximálně 40 kg každé potraviny. Řešte jako úlohu vícekriteriálního programování pomocí řešitele v MS Excelu.

- a) najděte dílčí optimální řešení
- b) řešte lexikografickou metodou, přitom považujte za nejdůležitější cenu a za nejméně důležitý obsah cholesterolu. Uvažujte povolenou 10%-odchylku od optimálních hodnot.
- c) postupně převed'te kritéria na omezení, opět uvažujte jako nejdůležitější cenu a nejméně důležitý obsah cholesterolu a povolenou 10%-odchylku od optimálních hodnot.

Příklad 3: Uvažujte optimalizační problém firmy, která má k dispozici dva výrobní faktory (F_1, F_2) s jednotkovými cenami $w_1 = 2$ Kč a $w_2 = 3$ Kč a rozhoduje se, jak s pomocí těchto výrobních faktorů co nejlevněji vyrobit požadované množství produktu $Q = 10$. Vyprodukované množství produktu se řídí Cobb-Douglasovou produkční funkcí s exponenty $\frac{1}{2}$ a $\frac{1}{3}$ pro množství výrobních faktorů F_1 a F_2 .

- a) запиšte matematický model úlohy
- b) řešte jako jednorozměrnou úlohu bez omezení
- c) řešte pomocí Lagrangeových multiplikátorů